

УДК 378.4:004–057.4(045)

МЕТОДИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)» ЕЛЕКТРОННИМИ ОСВІТНИМИ РЕСУРСАМИ

Лисак Л.К., к. філол. н.,
доцент кафедри гуманітарної підготовки
Донбаська національна академія будівництва і архітектури

У статті описано досвід методичного забезпечення електронними освітніми ресурсами навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», яка викладається у Донбаській національній академії будівництва і архітектури для студентів I курсу всіх спеціальностей. Зазначено, що електронні ресурси є невід'ємною складовою частиною навчального процесу сучасного вишу. Їх застосування дозволяє перевести процес навчання на вищий щабель, забезпечити рівний доступ учасників навчання до якісних навчальних і методичних матеріалів незалежно від місця їх проживання та форми навчання.

Ключові слова: електронні освітні ресурси, навчальний процес, Інтернет, електронна комунікація, методичне забезпечення.

В статье описан опыт методического обеспечения электронными образовательными ресурсами учебной дисциплины «Украинский язык (по профессиональному направлению)», которая преподается в Донбасской национальной академии строительства и архитектуры для студентов I курса всех специальностей. Отмечено, что электронные ресурсы являются неотъемлемой составляющей учебного процесса современного вуза. Их применение позволяет перевести процесс обучения на более высокую степень, обеспечить равный доступ участников обучения к качественным учебным и методическим материалам независимо от места их проживания и формы обучения.

Ключевые слова: электронные образовательные ресурсы, учебный процесс, Интернет, электронная коммуникация, методическое обеспечение.

Lysak L.K. METHODOLOGICAL SUPPORT FOR THE COURSE “UKRAINIAN LANGUAGE (IN A PROFESSIONAL FIELD)” WITH ELECTRONIC EDUCATIONAL RESOURCES

The article describes the experience of providing methodological support with electronic educational resources for the academic subject “Ukrainian Language (in a Professional Field)”, which is taught at the Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture during the first year of study for the students of all the specialties. It has been noted that electronic resources are an integral part of the educational process in a present-day university. Their usage makes it possible to transfer the learning process to a higher level, to ensure equal access to quality educational and methodological materials for all participants in the educational process, regardless of their place of residence and form of education.

Key words: electronic educational resources, educational process, Internet, electronic communication, methodological support.

Постановка проблеми. Однією із характерних ознак XXI ст. є насичення інформаційно-комунікаційними технологіями всіх сфер життєдіяльності людини. Модернізація освіти, змістове наповнення освітнього простору також неможливе без застосування новітніх освітніх технологій. Електронні ресурси є невід'ємною складовою частиною навчального процесу сучасного вишу. Їх застосування дозволяє перевести процес навчання на вищий щабель, забезпечити рівний доступ учасників навчання до якісних навчальних і методичних матеріалів незалежно від місця їх проживання та форми навчання.

Електронні освітні ресурси (далі – ЕОР) – це навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали [1], упровадження яких до навчального процесу затверджено

наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1060 від 01 жовтня 2012 р. (редакція від 07 жовтня 2016 р.). Про важливість електронних освітніх ресурсів у навчанні наголошується в законодавчо-нормативних документах МОН України, зокрема таких: «Про заходи щодо впровадження електронного навчального контенту» (2011), «Положення про електронні освітні ресурси» (2012), «Про систематизацію досвіду використання електронних освітніх ресурсів» (2016) та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Електронні засоби навчання, їх класифікація і види, впровадження до освітнього процесу є основою розвідок багатьох науковців, а саме: О. Башмакової, Д. Чернилевського, А. Єршова, В. Монахова, О. Хуторського та ін.

Вивченню особливостей застосування ЕОР у викладанні мови присвячені окремі праці науковців О. Брацлавської, В. Воробцової, О. Пшеничникова, І. Радченко, Д. Рождественської, Н. Сороко, В. Уліщенко та ін. Але питання використання електронних засобів навчання під час викладання навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є й сьогодні актуальним і потребує дослідження.

Постановка завдання. Мета розвідки – проаналізувати особливості методичного забезпечення навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» ЕОР.

Виклад основного матеріалу дослідження. Переваги навчання із застосуванням ЕОР висвітлюється в наукових працях В.П. Андрющенка, І.А. Зязюна, М.Ф. Степка, П.С. Яременка та ін.

На думку О.Л. Капінус, «нові умови навчання за допомогою нових інформаційних технологій характеризуються гнучкістю, відкритістю, доступністю і дають студенту можливість вільного вибору місця, часу, змісту та форм навчання, розвивають його пізнавальний інтерес, творче мислення, формують уміння працювати в умовах комп'ютеризованого середовища» [2, с. 17].

Широке застосування комп'ютерних навчальних програм за умови їх правильного вибору на основі врахування системних критеріїв відкриває безліч можливостей для вдосконалення навчально-виховного процесу, оскільки насичення змісту додатковою корисною та цікавою інформацією розвиває в студентів ерудованість і розширює їх світогляд [3, с. 20–24].

Засоби електронної комунікації, віртуальні середовища є цінними для навчання українській мові (за професійним спрямуванням), адже вони:

- розширюють можливості спілкування і вносять до навчального процесу реальну комунікацію;
- активізують пізнавальний інтерес;
- сприяють розвитку дослідницьких, комунікативних і творчих навичок студентів.

У Донбаській національній академії будівництва і архітектури (м. Краматорськ) навчальна дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» викладається на I курсі для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання.

За типом використання ЕОР поділяємо на такі, що впроваджуються під час лекцій, практичних занять, самостійної роботи, виконання домашніх завдань.

Досвід засвідчує, що лекційний матеріал краще засвоюється за допомогою презентаційного матеріалу, уривків науково-до-

кументальних фільмів, відеоуроків провідних фахівців, електронних таблиць тощо. Наприклад:

- під час лекцій «Стилі сучасної української літературної мови у професійному мовленні» пропонуємо студентам переглянути уривки фільмів різних жанрів для визначення стилю мовлення і сфери використання мовлення;

- «Літературна мова та її норми у професійному мовленні» – уривки художніх і науково-популярних фільмів для визначення соціальних і територіальних діалектів, нормативності вимови тощо;

- «Морфологічні норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні» – відеоуроки Олександра Авраменка про нормативність використання частин мови, презентації слайдів із рекламами, в яких допущені помилки вживання частин мови тощо.

На практичних заняттях для перевірки контролю знань, на наш погляд, ефективно використовувати:

- тестові технології;
- тексти для редагування, розміщені на слайдах;
- комп'ютерні тренажери, основною метою яких є створення умов для відпрацювання навичок із вивченої теми («Орфографічні п'ятихвилики», «Орфографічні дуелі», «Мовознавче меню», «Знайди помилку», «Вікторина»);
- кросворди для закріплення опрацьованої теми, зокрема стосовно основ діловодства.

Незмінним помічником для студентів і порадиником під час виконання будь-яких вправ на практичних заняттях і під час виконання домашніх завдань є лексикографічна система «Словники України» (<http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>), яка допомагає шліфувати мовлення, підвищувати грамотність і мовну культуру.

Електронні освітні технології є активними на практичних заняттях і під час групових ігрових технологій. Так, наприклад, під час опрацювання теми «Синтаксичні норми професійного спрямування» студентам пропонується гра «Знайди помилку». Студенти діляться на підгрупи: одна підгрупа виконує завдання «Зредагуй словосполучення», а інша перевіряє правильність виконання завдання, використовуючи електронні помічники:

- електронний варіант словника Л.Г. Савченко «Російсько-український словник словосполучень. Труднощі перекладу» (К.: Національний книжковий проект, 2010. URL: <https://studfiles.net/preview/5858032/>);

– сайт «Мова – ДНК нації» (<https://ukr-mova.in.ua/library/orfografiya/do-rechi>).

Самостійна робота студентів передбачає не лише опрацювання додаткового матеріалу за навчальними електронними і паперовими посібниками, а й підготовку за цими напрацюваннями доповідей на практичне заняття з презентаціями в редакторі PowerPoint. Найрезультативнішою, на нашу думку, є форма самостійної роботи, що базується на перегляді студентами фрагментів навчальних і художніх фільмів професійного спрямування, які дібрані викладачем відповідно до тематики аудиторних занять. Наприклад, під час опрацювання теми «Лексичні норми професійного спрямування» для майбутніх будівельників пропонується переглянути уривок художнього фільму, в якому зображено спілкування будівельників на будівельному майданчику, і виконати такі завдання:

– перекласти мовлення будівельників з російської українською мовою відповідно до норм літературної мови;

– визначити термінологічну лексику і професіоналізми;

– дібрати синоніми й антоніми до іменників;

– урізноманітнити мовлення героїв фільму фразеологічними сполуками тощо.

Закріплення граматичного матеріалу вдома за допомогою тестових тренажерів сприймається студентами як цікава гра. Щоб уникнути списування, пропонуємо на одну і ту ж тему різні варіанти тестів: закриті й відкриті, завдання на встановлення відповідності, правильної послідовності дій тощо. Для студентів це є одна із форм самопідготовки, яка стимулює до якісного опрацювання програмного матеріалу. Тестовий контроль є засобом діагностики труднощів матеріалу, мірилом визначення навченості студента, способом прогнозування успішності чи неуспішності навчання в цілому [4, с. 150]. Тестування, підкреслює Л. Дрібна, забезпечує оптимальну ефективність і надійність оцінки навчальних досягнень студентів [5].

Для підвищення рівня грамотності пропонуємо студентам користуватися персональними консультаційними сайтами Олександра Пономарева (<http://www.bbc.com>); Олександри Глазової (<http://www.glazova.org.ua/>); Івана Ющука (<https://ushchuk.wordpress.com/>); Олени Семенової (sspu.edu.ua/semenog/); «Камертон філолога: відлуння» Галини Корицької та ін.

Для студентів денного і заочного відділення Донбаської національної академії

будівництва і архітектури в системі електронне навчання Moodle в категорії курсів розміщено навчальні посібники з дисципліни для опрацювання теоретичного матеріалу, методичні вказівки до самостійної роботи, тестові завдання до практичних занять, посилання на консультаційні сайти тощо. На цьому освітньому порталі зареєстровано навчальний курс, розміщено списки груп, графік виконання контрольних робіт, додаткові матеріали для вивчення курсу і корисні посилання на довідкові електронні ресурси, такі як: сайт «Словопедія», «Як ми говоримо» онлайн-словник Lingvo, портал української мови і культури та ін.

Студенти, зареєструвавшись на цьому порталі, мають можливість працювати зі всіма навчальними матеріалами, розміщувати виконані завдання і власні коментарі, отримувати коментарі від викладача й інших учасників групи, надсилати особисті повідомлення, додавати теми для обговорень і т. ін. Доступність і зручність цієї програми дозволяють структурувати роботу на належному рівні і цілеспрямовано керувати навчальною діяльністю студентів.

Для підготовки до занять з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» найчастіше використовуємо такі інтернет-ресурси: Simpoll – зручний конструктор опитувань і форм зворотного зв'язку (<http://simpoll.ru/>); ВікіОсвіта – мережеве об'єднання учасників навчально-виховного процесу (<http://eduwiki.uran.net.ua>); Вікіпедія (<http://uk.wikipedia.org>); Український портал для вчителів і викладачів. Розробки уроків і сценаріїв до свят. Методичні матеріали. Наочність до уроків (<http://www.teacher.in.ua>); Освітня мережа України (www.edu.kiev.ua); Європейський освітній портал (www.eu-edu.org) та ін.

На жаль, спеціалізованого кабінету для використання комп'ютерних технологій під час вивчення української мови (за професійним спрямуванням) у нашій академії немає, адже це переміщений виш, і комп'ютерний клас призначений лише для викладачів інформаційних технологій. Але в усіх аудиторіях є мережа Інтернет, тому студенти використовують для роботи на заняттях власні мобільні пристрої і ноутбуки, що допомагає заощадити час і правильно розподілити аудиторну роботу.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, ЕОР дають можливість цікаво, творчо й ефективно викладати навчальну дисципліну «Українська мова

(за професійним спрямуванням)», підвищуючи професійний рівень викладача, окреслюючи нові вимоги до професійної майстерності викладання, вимагаючи чіткої організації роботи з кожним студентом під час навчального процесу.

Чітко організована і правильно спланована робота з ЕОР активізує мислення сучасного студента, сприяє розвитку творчих, креативних, дослідницьких здібностей студентів, підвищує мотивацію навчання тощо.

Запропонована методика забезпечення навчальної дисципліни ЕОР допомагає урізноманітнити й увиразнити навчальний процес відповідно до вимог кредитно-модульної системи навчання. Тема статті є перспективною і потребує подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення про електронні освітні ресурси, затверджено наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01 жовтня 2012 р. № 1060. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>.
2. Капінус О.Л. Використання комп'ютерних програм для вивчення англійської мови у ВНЗ. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN18/12kolmuv.pdf>.
3. Балюк О. Особливості викладання дисципліни «Моделювання діяльності фахівця у процесі підготовки магістрів специфічної категорії «Педагогіка вищої школи». Наука і освіта. 2004. № 3. С. 29–36.
4. Сухорукова Н.В. Тестирование в обучении иностранным языкам. Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2011. № 4 (11). С. 149–151.
5. Дрібна Л.В. Тестування як засіб контролю якості навчання іноземної мови. URL: <http://intkonf.org/dribnalv-testuvannya-yak-zasib-kontrolyu-yakosti-navchannya-inozemnyy-movi/>.

УДК 378.147–057.21

WORLD THEORY AND PRACTICE OF FORMATION THE ENTREPRENEURIAL COMPETENCE OF YOUNG PEOPLE

Maikovska V.I., Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department
of Marketing and Trade Entrepreneurship
*Kharkov Trade and Economic Institute of Kyiv National Trade
and Economics University*

У статті порушено проблему пошуку інноваційних засобів формування підприємницької компетентності молоді. Здійснено спробу аналізу чинників молодіжного підприємництва в країнах із різним рівнем розвитку економіки. Встановлена тенденція зменшення мотивації молоді до підприємництва зі збільшенням стабільності економіки та рівня соціального життя в країні. Представлено досвід міжнародної неприбуткової організації Enactus щодо використання сили підприємницької дії для покращення якості життя та життєвих стандартів людей із різними потребами. Обґрунтовується доцільність застосування методу проектів як інструменту формування підприємницької компетентності молоді.

Ключові слова: *молодіжне підприємництво, підприємницька компетентність, чинники мотивації до підприємництва, індекс підприємницьких намірів, структура підприємницької компетентності молоді.*

В статье затронута проблема поиска инновационных средств формирования предпринимательской компетентности молодежи. Предпринята попытка анализа факторов молодежного предпринимательства в странах с разным уровнем развития экономики. Установлена тенденция уменьшения мотивации молодежи к предпринимательству с увеличением стабильности экономики и уровня социальной жизни в стране. Представлен опыт международной неприбыльной организации Enactus по использованию силы предпринимательского действия для улучшения качества жизни и жизненных стандартов людей с различными потребностями. Обосновывается целесообразность применения метода проектов как инструмента формирования предпринимательской компетентности молодежи.

Ключевые слова: *молодежное предпринимательство, предпринимательская компетентность, факторы мотивации к предпринимательству, индекс предпринимательских намерений, структура предпринимательской компетентности молодежи.*

Maikovska V.I. WORLD THEORY AND PRACTICE OF FORMATION THE ENTREPRENEURIAL COMPETENCE OF YOUNG PEOPLE

The article deals with the problem of finding innovative means of forming the entrepreneurial competence of young people. An attempt has been made to analyze the factors of young people entrepreneurship in countries with different levels of economic development. It has been established the tendency to reduce the young people